

Innst. 210 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:160 S (2009–2010)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Vigdis Giltun, Robert Eriksson og Laila Marie Reiertsen om fjerning av aldersgrensen på 26 år for dekning til hjelpemidler til trening og aktivisering for funksjonshemmede

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fjerne aldersgrensen for hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering av personer med nedsatt funksjonsevne i forbindelse med statsbudsjettet for 2011.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 12. oktober 2010 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 5. november 2010 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, lederen Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie

Reiertsen, fra Høyre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, fra Senterpartiet, Geir Pollestad, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, mener det er viktig å sikre alle lik rett til deltakelse og aktivitet uavhengig av funksjonsnivå. Etter dagens folketrygdlov kan det etter § 10-6 gis stønad til forbedring av funksjonsevnen i dagliglivet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Under behandlingen av Ot.prp. nr. 10 (2003–2004) Lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (samleproposisjon høsten 2003) ble det foretatt en avgrensning i hvordan begrepet «dagligliv» skulle defineres, jf. Innst. O. nr. 28 og 35 (2003–2004). Komiteen peker på at rekreasjon, fritidsinteresser, trening mv. ble holdt utenfor en slik definisjon som kunne gi rett til stønad.

Komiteen peker på at det er gjort unntak når det gjelder spesialtilpasset utstyr til lek og sport (aktivitetshjelpemidler) og utstyr til trening, stimulering og lek til personer under 26 år. Denne aldersgrensen har ved flere anledninger blitt utvidet fra det i 1992 ble åpnet opp for å gi stønad til hjelpemidler til barn under 12 år til trening, stimulering og aktivisering av den motoriske og kognitive funksjonsevnen. Intensjonen bak den siste utvidelsen til dagens 26 år var for å fange opp unge trafikkskadde.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil peke på hvor viktig aktivitetshjelpemidler er for unge mennesker med funksjonsnedsettelsers mulighet til å delta i lek og sportsaktiviteter. Mange aktuelle hjelpemidler krever spesialtilpasning og er dermed ofte betydelig mer kostbart enn hva befolkningen ellers betaler. Uten denne ordningen ville mange barn og unge vært fratatt muligheten til å delta på lik linje som andre.

Flertallet vil også peke på hvor viktig aktivitetshjelpemidler er for foreldre med funksjonsnedsettelser for å delta i lek og sportsaktiviteter sammen med sine barn.

Flertallet viser til at en rekke problemstillinger på hjelpemiddelområdet herunder hjelpemidler til trening og stimulering, nå er til vurdering i Arbeidsdepartementet, i forlengelsen av nylig utgått høringsfrist for Hjelpemiddelutvalgets utredning.

Flertallet imøteser at statsråden, blant annet på bakgrunn av en samlet vurdering av Hjelpemiddelutvalgets innstilling, eventuelt vil vurdere dette nærmere, herunder behovet for endringer i regelverket og budsjettmessige konsekvenser, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er kjent med at mange som har en funksjonsnedsettelse ikke kan delta i aktiviteter da de ikke får dekket utgifter til spesialtilpasset treningsutstyr på grunn av at de er over 27 år, og disse medlemmer ser dette som en form for ren aldersdiskriminering.

Disse medlemmer viser til at mange i dag får livsstilssykdommer eller forverret helsetilstand på grunn av passivitet, og mener at alle voksne uansett funksjonsevne bør ha mulighet til ta ansvar for egen helse gjennom ulike former for trening og tilrettede aktiviteter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at muligheten til å trene, ta vare på helsen og ha en aktiv fritid også skal være mulig for alle over 26 år som er avhengig av kostbart spesialutstyr på grunn av funksjonsnedsettelse.

Dette gjelder både spesialtilpasset utstyr som gir mulighet til å delta i de samme aktivitetene som funksjonsfriske og spesialutstyr og hjelpemidler som skal bidra til å stimulere og opprettholde eller bedre motorisk og kognitiv funksjonsevne. Dette krever ofte individuell tilpasning og tilleggsutstyr som er kostbart. Mye av utstyret det er snakk om produseres i få eksemplarer, og er svært dyrt for brukerne å anskaffe selv.

Til habilitering kan det være behov for utstyr som ikke brukes til vanlige fritidsaktiviteter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil trekke frem eksempelet med bruk av Walker og Inno Walker som kan vise til gode resultater med aktivisering av brukere med diagnoser som blant annet cerebral parese, ryggmargsbrokk, ulike syndromer og diverse muskelsykdommer. I dag hindres voksne i å opprettholde og bedre sine funksjoner ved at de ikke får tilgang på blant annet denne

typen treningshjelpemidler. Trening er viktig for alle, og dette gjelder kanskje i enda høyere grad de med ulike funksjonsnedsettelser. Disse medlemmer mener at en fjerning av dagens kunstige aldersgrense på treningshjelpemidler vil føre til at mange får en bedre helsetilstand og en bedre hverdag.

Det bør, slik disse medlemmer ser det, skilles mellom hva som skal regnes som ordinært fritidsaktivitetsutstyr som er spesialtilpasset, og den typen treningsutstyr som kun benyttes i forbindelse med habilitering. Det er viktig at de med nedsatt funksjonsevne ikke skal betale mer enn andre for tilsvarende utstyr, men slik disse medlemmer ser det bør det innføres en egenandel. Egenandelen på for eksempel sykler, ski o.l. bør ikke overskride hva tilsvarende ordinært utstyr koster, men for utstyr som kun brukes til habilitering som for eksempel Walker bør det etter disse medlemmers mening ikke kreves egenandel.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at et offentlig utvalg nylig har gjennomgått forvaltning, organisering og finansiering på hjelpemiddelområdet og foreslår i NOU 2010:5 Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering – Et helhetlig hjelpemiddeltilbud å fjerne aldersgrensen på 26 år for stonad til aktivitetshjelpemidler og utstyr til trening og stimulering. Utvalget påpeker at det er behov for en gjennomgang av dagens regelverk og praksis, ikke bare når det gjelder hva det er rimelig at det offentlige dekker og hva som er å anse som vanlige forbruksartikler, men også når det gjelder hva som er et ansvar for spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.

Disse medlemmer mener ansvaret må legges til Nav slik at tilbudet blir forutsigbart og likeverdig i hele landet. Opplæring i bruk av spesialutstyr og hjelpemidler er viktig og disse medlemmer mener at kompetansen på dette området bør sikres bedre. Tilgangen på hjelpemidler bør etter disse medlemmers mening ikke gjøres avhengig av kommuneøkonomien eller økonomien i spesialisthelsetjenesten.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fjerne aldersgrensen for hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering av personer med nedsatt funksjonsevne i forbindelse med statsbudsjettet for 2012.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det finansielle og administrative ansvaret for ordningen vedrørende hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering av personer med nedsatt funksjonsevne legges til Nav.»

Disse medlemmer mener at en aktiv fritid med muligheter for å delta i fysisk aktivitet og friluftsliv er viktig for folkehelsen, og at hjelpemidler og støtte til hjelpemidler ofte vil være en nødvendig forutsetning for mange funksjonshemmede for å kunne delta. Rettigheter og muligheter for å delta i fysisk aktivitet og friluftsliv bør være lik for alle funksjonshemmede uavhengig av alder, skillett med aldersgrense 26 år for å kunne få støtte til spesialtilpassede hjelpemidler som gjør det mulig for funksjonshemmede å utøve fysisk aktivitet må derfor fjernes.

Disse medlemmer viser til statsrådets svarbrev til komiteen om denne saken, og det arbeidet som pågår etter høringsrunden i NOU 2010:5 Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering og imøteser statsrådets gjennomgang og forslag til løsning.

Disse medlemmer ser behovet for å foreta noen avgrensninger og ber regjeringen komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett med forslag der den generelle aldersgrensen kan fjernes.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fjerne aldersgrensen for hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering av personer med nedsatt funksjonsevne i forbindelse med statsbudsjettet for 2012.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at det finansielle og administrative ansvaret for ordningen vedrørende hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering av personer med nedsatt funksjonsevne legges til Nav.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:160 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Vigdis Giltun, Robert Eriksson og Laila Marie Reiertsen om fjerning av aldersgrensen på 26 år for dekning til hjelpemidler til trening og aktivisering for funksjonshemmede – vedlegges protokollen.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 15. februar 2010

Robert Eriksson

leder

Thor Erik Forsberg

ordfører

Vedlegg**Brev fra Arbeidsdepartementet v/statsråden til arbeids- og sosialkomiteen, datert 5. november 2010****Representantforslag - 160 S fra stortingsrepresentantene Vigdis Giltun, Robert Eriksson og Laila Marie Reiertsen om å fjerne aldersgrense på 26 år for dekning til hjelpemidler til trening og aktivisering for funksjonshemmede - Dokument 8:160 (2009-2010)**

Det vises til ovennevnte representantforslag:

«Stortinget ber regjeringen fjerne aldersgrensen for hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering av personer med nedsatt funksjonsevne i forbindelse med statsbudsjettet for 2011.»

Forslagsstillerne mener at mange med funksjonshemminger har behov for ulike typer hjelpemidler eller tilrettelagt sportsutstyr som vanligvis er langt dyrere enn vanlig sportsutstyr. De viser til at dagens aldersgrense på 26 år for slike hjelpemidler hindrer funksjonshemmede i en alder av 27 år og eldre bistand til hjelpemidler til å vedlikeholde eller øke funksjonsdyktigheten.

Svar:

Jeg vil først redegjøre for hvordan regelverket er å forstå. Det følger av folketrygdloven §10 -6 at det kan gis stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet. Under behandlingen av Ot.prp. nr. 10 (2003 – 2004) om lov om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover drøftet daværende regjering i proposisjonsteksten hva som naturlig faller inn under begrepet "dagligliv" og videre om spørsmålet om fritidsaktiviteter burde omfattes. Det ble vist til at en utvidelse av anvendelsesområdet til at fritidsaktiviteter bør inkluderes i det som faller inn under det som defineres som dagliglivets gjøremål, ville kunne utgjøre betydelige beløp og innebære betydelige avgrensingsproblemer, blant annet i forhold til forebyggende helsearbeid, rehabilitering og behandling som er et ansvar for kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Daværende regjering ønsket å unngå en utvidende fortolkning av begrepet «dagligliv», dvs. at dagliglivet ikke skal anses å omfatte rekreasjon, fritidsinteresser, trening mv. Den foreslåtte lovendringen ble vedtatt, og folketrygdloven §10-6 fikk et nytt tredje ledd om at departementet kan gi forskrift etter denne paragrafen.

Det er imidlertid gjort unntak i regelverket når det gjelder spesialtilpasset utstyr for lek og sport (aktivitetshjelpemidler) og utstyr til trening, stimulering og lek til personer under 26 år. Denne

aldersgrensen har sammenheng med at det i 1992 ble åpnet opp for å gi stønad til hjelpemidler til barn inn til 12 år til trening, stimulering og aktivisering av den motoriske og kognitive funksjonsevnen. Aldersgrensen ble senere hevet til 18 år i 1996 og 26 år i 2003. Begrunnelsen for den seneste utvidelsen var å fange opp unge trafikkskadede.

Aktivitetshjelpemidler og utstyr til trening og stimulering har to ulike formål:

Aktivitetshjelpemidler er hjelpemidler som er spesielt utviklet for at personer med funksjonsnedsettelse skal kunne delta i lek og sportsaktiviteter. Aktivitetshjelpemidler skal direkte avhjelpe en funksjonsnedsettelse slik at bruker skal kunne delta i de ønskede aktivitetene. Mange av hjelpemidlene er kostbare sammenlignet med hva befolkningen ellers betaler for utstyr til samme eller tilsvarende aktiviteter og må ofte tilpasses individuelt. For å få aktivitetshjelpemidler vurderes bruker i forhold til om hjelpemidlene er nødvendige og hensiktsmessige i forhold til ønskede aktiviteter og bruker må vise til et visst aktivitetsnivå for at hjelpemiddelbehovet vurderes hensiktsmessig.

Utstyr til trening og stimulering består i større grad av utstyr som nødvendigvis ikke er spesielt utviklet for personer med funksjonsnedsettelse. Det kan være diverse typer leker og utstyr som skal gi sansestimulering som lyd, lys og tekstur, PC-spill m.m. Det kan også være treningsutstyr som for eksempel fysioterapibenk, diverse treningsapparater, treningsmatter, baller m.m. Det er ikke krav til at utstyret skal kompensere for en funksjonsnedsettelse slik som for aktivitetshjelpemidlene. Det skal utarbeides en trenings- og stimuleringsplan som vil ligge til grunn for vurdering av behovet når Arbeids- og velferdsetaten skal behandle søknaden.

Utgiftene til begge disse formålene har hatt en sterk økning de siste årene. I 2009 har Arbeids- og velferdsdirektoratet anslått at forbruket på aktivitetshjelpemidler var om lag 7-10 millioner kroner. Når det gjelder utstyr til trening og stimulering anslås det at forbruket var på mellom 49 og 53 millioner kroner. Ved opphevelse av aldersgrensen er det tidligere beregnet en fordobling av utgiftene i forhold til begge utstyrsgroppene.

På denne bakgrunn anslås helårseffekten av å fjerne 26-årsregelen for stønad til aktivitetshjelpe-

midler og utstyr til trening og stimulering til om lag 60 millioner kroner.

Jeg er enig i at fysisk aktivitet og friluftsliv er viktig for alle, både funksjonsfriske og de med funksjonsnedsettelse. Et offentlig utvalg som nylig har gjennomgått forvaltning, organisering og finansiering på hjelpemiddelområdet foreslår i *NOU 2010: 5 Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering – Et helhetlig hjelpemiddeltilbud* å fjerne aldersgrensen på 26 år for stønad til aktivitetshjelpemidler og utstyr til trening og stimulering. Utvalget peker samtidig på at det er behov for en gjennomgang av dagens regelverk og praksis, ikke bare med hensyn til hva det er rimelig at det offentlige dekker og hva som er å anse som

vanlige forbruksartikler, men også med hensyn til hva som er et ansvar for spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.

Høringsfristen for utvalgets forslag gikk ut 15. oktober 2010 og jeg er i gang med å oppsummere høringssvarene. Jeg vil blant annet på grunnlag av tilbakemeldingene i høringsrunden, ta stilling til hvilke av utvalgets forslag som er aktuelle å følge opp. Ut i fra en samlet vurdering vil jeg så eventuelt sette i gang et arbeid for å utrede nærmere dette og eventuelle andre forslag, herunder behovet for endringer i regelverket og budsjettmessige konsekvenser, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

